

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Lapsen oikeuksien turvaamiseksi Euroopan unionissa tehtävä alue- ja paikallisyhteistyö”

(2010/C 267/10)

ALUEIDEN KOMITEA

- toteaa, että Euroopan unionin perusoikeuskirjan 24 artiklassa tunnustetaan nimenomaan lapsen oikeudet. Lapsen perusoikeudet ovat *lisäksi* horisontaalinen, poikkialainen aihe, johon liittyy monia ulottuvuuksia, ja ne on siksi vietävä poikkialaisena horisontaalisena painopisteenä unionin ja jäsenvaltioiden kaikkien keskeisten politiikkojen valtavirtaan.
- toteaa, että tavoitteena oleva lapsen oikeuksien todellinen kunnioittaminen saavutetaan ainoastaan kaikkien asianomaisten toimijoiden kokonaisvaltaisen kumppanuuden avulla. Kumppanuustahoja ovat varsinkin EU:n toimielimet, jäsenvaltiot, valtiovallasta riippumattomat organisaatiot ja muut alan aktiiviset toimijat, myös itse lapset, mutta aivan erityisesti paikallis- ja alueviranomaiset, sillä ne ovat eturintamassa vaalittaessa lasten oikeuksia käytännössä ja niillä on tällä osa-alueella keskeisiä toimivaltuuksia.
- kehottaa jäsenvaltioita kiinnittämään nykyistä enemmän huomiota lapsen oikeuksien varmistamiseen sekä pitämään kiinni lasten kehityksen vaatimista perusedellytyksistä. Paikallis- ja alueviranomaisilla on tällä saralla ainutlaatuinen tilaisuus kehittää omia toimintaperiaatteitaan ja näyttää esimerkkiä sekä omalle maalleen että EU:lle.
- kehottaa kaikkia keskeisiä sidosryhmiä osallistumaan indikaattoreiden edellyttämään testaukseen keräämällä aiempaa täydellisempiä taustatietoja sekä parantamalla tiedonkeruuta ja lapsen oikeuksia kuvaavien indikaattoreiden analyysimenetelmiä. Paikallis- ja alueviranomaisia olisi kuultava prosessin kaikissa vaiheissa niin tietojen laadullisina ja määrällisinä toimittajina kuin välineiden keskeisinä peruskäyttäjinä.
- panee merkille jäsenvaltioiden lapsiasiainvaltuutettujen ja muiden vastaavien viranomaistahojen myönteisen panoksen lapsen oikeuksien suojeluun sekä mahdollisen hyödyn, jonka paikallis- ja alueviranomaiset ja muut keskeiset sidosryhmät voivat saada kaksisuuntaisesta kommunikoinnista ja tiiviistä yhteistyöstä kyseisten viranomaistahojen kanssa.
- katsoo, että lapsen kärsimä köyhyys voi riistää lapsilta ja heidän perheiltään näiden oikeudet ja rajoittaa tulevia mahdollisuuksia.

Esittelijä: Arnoldas Abramavičius (LT, PPE), Zarasain kunnanjohtaja

I POLIITTISET SUOSITUKSET

ALUEIDEN KOMITEA

1. toteaa, että viidennes Euroopan unionin väestöstä on lapsia. Niinpä heidän kasvulleen ja kehitykselleen suotuisien olosuhteiden luominen, mukaan luettuina heidän oikeuksiensa suojeleminen ja edistäminen, olisi asetettava yhdeksi EU:n, sen toimielinten ja jäsenvaltioiden tärkeimmistä päämääristä.

2. toteaa, että Euroopan unionin perusoikeuskirjan 24 artiklassa tunnustetaan nimenomaan lapsen oikeudet. Lapsen perusoikeudet ovat lisäksi horisontaalinen, poikkialainen aihe, johon liittyy monia ulottuvuuksia, ja ne on siksi vietävä poikkialaisena horisontaalisena painopisteenä unionin ja jäsenvaltioiden kaikkien keskeisten politiikkojen valtavirtaan. Komitea katsoo, että lapsen oikeuksia koskevaa YK:n yleissopimusta voitaisiin käyttää perustana, mikäli oikeuksia loukataan, mutta sitä voitaisiin hyödyntää myös laajasti pyrittäessä edistämään kaikkien lasten ja nuorten kehitystä ja heidän mahdollisuuksiaan.

3. toteaa, että lapsen oikeuksien kunnioittamiseen tähtäävät institutionaaliset ja lainsäädäntöpuitteet, joihin sisältyy se, että kaikki jäsenvaltiot ratifioivat lapsen oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen ja Euroopan ihmisoikeusyleissopimuksen sekä muut alan keskeiset kansainväliset sopimukset, ovat Euroopan unionissa kehittyneet riittävän pitkälle. Tämä ei kuitenkaan estä uusien haasteiden eikä uhkien ilmaantumista tälle osa-alueelle, joka edellyttää siten uusia toimenpiteitä, tehokasta ja hyvin koordinoitua toimintaa sekä jatkuvaa seurantaa.

4. toteaa, että tavoitteena oleva lapsen oikeuksien todellinen kunnioittaminen saavutetaan ainoastaan kaikkien asianomaisten toimijoiden kokonaisvaltaisen kumppanuuden avulla. Kumppanuustahoja ovat varsinkin EU:n toimielimet, jäsenvaltiot, valtiotavallasta riippumattomat organisaatiot ja muut alan aktiiviset toimijat, myös itse lapset, mutta aivan erityisesti paikallis- ja alueviranomaiset, sillä ne ovat eturintamassa vaalittaessa lasten oikeuksia käytännössä ja niillä on tällä osa-alueella keskeisiä toimivaltuuksia.

5. toteaa, että lapsen oikeuksien toteuttaminen liittyy pääasiassa toimintalinjoihin, joiden alalla sekä EU että jäsenvaltiot ovat toimivaltaisia (esimerkiksi sosiaalipolitiikka, yleissivistävä koulutus ja nuoriso, terveydenhuolto, vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue jne.). Sen vuoksi komitea korostaa olevan tärkeää, että EU:n tasolla toteutetussa toiminnassa noudatetaan toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita ja että toimet pannaan täytäntöön monitasoisen hallinnon hengessä. EU:n toiminta olisi muokattava sellaiseksi, että sillä vauhditetaan keskustelua, parhaiden käytänteiden vaihtoa sekä vertailevaa tutkimusta, seurantaa ja arviointia.

6. tukee Euroopan komission aikomusta keskittyä erityisesti väkivallan torjumiseen ja suojattomassa asemassa olevien lapsiryhmien, kuten ilman huoltajaa olevien alaikäisten ja ihmiskaupan uhrien, suojelemiseen sekä sellaisten lasten suojelemiseen, jotka ovat vaarassa ajautua köyhyyteen ja joutua sosiaalisesti

syrräytyneiksi. AK toteaa kuitenkin, että asetettuja päämääriä ei voida saavuttaa yhdelläkään näistä osa-alueista, elleivät kaikki keskeiset toimijat, erityisesti paikallis- ja alueviranomaiset, toimi kumppaneina.

7. toteaa, että lisäksi tarvitaan varhaisia terveydenedistämistoimia, jotta voidaan ehkäistä osa niistä ongelmista, joita voi aiheutua lasten ja nuorten elämisestä riskialttiissa ympäristössä.

8. suhtautuu myönteisesti komission pyrkimykseen laatia tiedonanto lapsen oikeuksista ja tämän päämäärän saavuttamiseksi valittuun menetelmään eli julkisen kuulemisen järjestämiseen kyseisestä aiheesta. AK toivoo lisäksi voivansa tehdä komission kanssa yhteistyötä lapsen oikeuksia käsittelevän EU-foorummin seurantarayhmässä sekä itse foorumissa.

9. suhtautuu myönteisesti Eurooppa-neuvoston vuonna 2010 hyväksymän Tukholman ohjelman sisältöön (vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen sekä kansalaisten suojelun monivuotinen ohjelma) ja varsinkin siihen, että ohjelman yhdeksi painopisteeksi on asetettu lasten perusoikeuksien suojeleminen ja edistäminen.

10. painottaa, että on tärkeää ottaa huomioon paikallis- ja alueviranomaisien tarpeet ja tietämys muotoiltaessa Tukholman ohjelman täytäntöönpanoa koskevaa toimintasuunnitelmaa. Samalla komitea kuitenkin pahoittelee sitä, ettei paikallis- ja alueviranomaisia eikä heidän rooliaan ole nimenomaisesti mainittu Tukholman ohjelmassa.

11. tukee aktiivisesti monitasoista perusoikeuksien suojelemista ja edistämistä käsittelevää vuotuista vuoropuhelutapahtumaa, jonka Euroopan komissio, EU:n perusoikeusvirasto ja alueiden komitea järjestävät yhdessä. Sen avulla voidaan korjata lapsen oikeuksia koskevan eurooppalaisen strategian täytäntöönpanossa ilmenneitä puutteita ja varmistaa, että paikallis- ja alueviranomaiset osallistuvat nykyistä aktiivisemmin unionissa lasten oikeuksien alalla tehtävään yhteistyöhön.

12. suhtautuu myönteisesti Euroopan unionin perusoikeusviraston kehittämiin lapsen oikeuksia kuvaaviin indikaattoreihin. Ne ovat tärkeä askel kohti aiempaa enemmän tietoon ja tosiasioihin perustuvien toimintaperiaatteiden täytäntöönpanoa. Komitea kiinnittää kuitenkin huomiota indikaattoreissa vielä oleviin puutteisiin: niissä sivutaan vain ohimennen paikallis- ja alueviranomaisien toimivalta-alueita, joten paikallis- ja alueviranomaisille on niistä vain vähän käyttöä.

13. pahoittelee, että vaikka kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat Kansainvälisen työjärjestön ILO:n laatiman, lapsityövoiman pahimpia muotoja koskevan yleissopimuksen sopijapuolia, on epäselvää, kuinka moni lapsi on ihmiskaupan ja työvoiman hyväksikäytön uhri. Näin ollen AK korostaa osana vuonna 2010 vietettävää köyhyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunnan eurooppalaista teemavuotta, että on varmistettava keskeisten tahojen ja alan erityisvirastojen koordinoinnin tiivistäminen kaikilla tasoilla, jotta ne voivat puuttua nykyistä tehokkaammin lasten kaikenlaiseen hyväksikäyttöön.

14. toteaa, että paikallis- ja alueviranomaisten keskeistä roolia lapsen oikeuksia suojeltaessa on korostettava entisestään, varsinkin kun on kyse koulukäyntimahdollisuuksista, terveydenhoidosta, sosiaalisesta suojelusta ja nuorten työllistymismahdollisuuksista.

15. toteaa, että alue- ja paikallisviranomaiset on mielletävä keskeisiksi kumppaneiksi EU:n kuulemismenettelyissä, etenkin koska ne pystyvät mainiosti toimittamaan tietoa yleisen mielipiteen muodostamiseksi ja kannustamaan vuoropuheluun paikallisyhteisöjen kanssa. Tarkoituksena on tehostaa lapsen oikeuksien suojelua ja järjestää alueilla ja kunnissa EU:n tuella tiedotuskampanjoita lapsen oikeuksista ja saada lapset tiedostamaan oikeutensa nykyistä paremmin.

16. toteaa, että lapsen oikeuksien alalla Euroopassa ja jäsenvaltioissa aktiivisesti toimivat kansalaisjärjestöt tekevät arvokasta työtä.

17. suhtautuu myönteisesti toimien leimaamiseen tähtäviin aloitteisiin, kuten Unicefin lanseeraamaan lapsiystävällinen kaupunki -käsitteeseen. Aloitteella on tarkoitus panna lapsen oikeuksia koskeva YK:n yleissopimus täytäntöön paikallistason toiminnassa, ja siihen sisältyy sekä toimenpiteitä, joilla pyritään varmistamaan lapsen oikeudet, että lasten ottaminen mukaan keskeisiin päätöksentekoprosesseihin.

18. suosittaa, että paikallis- ja alueviranomaiset hyödyntävät kaikilta osin nykyisiä yhteistyörakenteita ja käytänteiden jakamiseen tarkoitettuja puitteita, kuten lapsen oikeuksien parissa aktiivisesti toimivaa järjestäytyntä kansalaisyhteiskuntaa, tiedemaailmaa ja poliittisia päättäjiä. Unionin olisikin tuettava innovatiivisia toimenpiteitä, joilla lisätään EU:n jäsenvaltioiden paikallis- ja alueviranomaisten yhteistyötä ja tehostetaan kumppanuutta, sekä niihin liittyvien hyvien käytänteiden vaihtoa.

19. kehottaa niin ikään komissiota sisällyttämään esimerkkejä jäsenvaltioiden parhaista käytänteistä lasten oikeuksien suojelemisesta laadittaviin Euroopan unionin asiakirjoihin. Lapsen oikeuksia koskevassa EU:n strategiassa olisi huomioitava lapsiystävällisten kaupunkien eurooppalaisen peruskirjan määräykset sekä Euroopan neuvoston suuntaviivat, jotka se on antanut lasten suojelemista väkivallalta laadittavia yhdenmukaisia strategioita varten. Samalla komitea painottaa, että on ryhdyttävä korostamaan aiempaa enemmän sitä, miten sitoumukset toimintaan ovat parhaiten toteutettavissa käytännössä.

20. toteaa, että Euroopan neuvosto on tehnyt merkittävää työtä lapsen oikeuksien hyväksi, ja kehottaa EU:n toimielimiä tiivistämään yhteistyötä Euroopan neuvoston kanssa.

Lainsäädäntö- ja hallinnolliset puitteet

21. korostaa, että koska lasten oikeudet on monisyinen ja monitahoinen käsite, sitä tulee pitää ennen kaikkea välineenä, jonka avulla lapsille varmistetaan turvalliset, monipuoliset ja suotuisat kehitysolosuhteet, jotta heistä tulee paikallisyhteisöjen, jäsenvaltioiden ja koko monikulttuurisen eurooppalaisen yhteiskunnan kypsiä, tiedostavia ja sosiaalisesti vastuuntuntoisia jäseniä.

22. kehottaa jäsenvaltioita kiinnittämään nykyistä enemmän huomiota lapsen oikeuksien varmistamiseen sekä pitämään kiinni lasten kehityksen vaatimista perusedellytyksistä. Paikallis- ja alueviranomaisilla on tällä saralla ainutlaatuinen tilaisuus kehittää omia toimintaperiaatteitaan ja näyttää esimerkkiä sekä omalle maalleen että EU:lle.

23. toteaa, että lapsen oikeuksien varmistamiseksi toteutetut toimenpiteet eivät tavoita osaa kaikkein suojattomimmista lapsiryhmistä. Asialla on erityistä merkitystä niin kutsuttujen näkyvämmien lasten tapauksessa eli kun on kyse maassa laittomasti oleskelevien perheiden lapsista ja katulapsista.

24. toteaa, että on ensiarvoisen tärkeää varmistaa, että jäsenvaltioiden poliisiviranomaisten yhteistyö on tehokasta, sekä hyödyntää täysimääräisesti pehmeämpien, yhteisöllisten toimenpiteiden tarjoamia mahdollisuuksia, kuten kadonneiden lasten vihjepuhelinta 116000. AK kehottaa jäsenvaltioita ottamaan 116-numeron kaltaiset ilmaiset puhelinnumerot yleisesti käyttöön ja tekemään niitä tunnetuksi kansalaisille.

25. kehottaa kaikkia keskeisiä sidosryhmiä keräämään aiempaa täydellisempiä taustatietoja sekä parantamaan tiedonkeruuta ja lapsen oikeuksia kuvaavien indikaattoreiden analyysimenetelmiä. Paikallis- ja alueviranomaisilla olisi kuultava prosessin kaikissa vaiheissa niin tietojen laadullisina ja määrällisinä toimittajina kuin välineiden keskeisinä peruskäyttäjinä.

26. kehottaa komissiota laatimaan ja julkaisemaan lapsen oikeuksien tulostaulun sekä päivittämään sitä säännöllisesti, koska siitä, miten lapsen oikeuksia suojellaan jäsenvaltioissa, ei ole kattavaa tietoa. Tulostaulu käsittäisi lapsen oikeuksia kuvaavat parannelnut indikaattorit, ja se antaisi luotettavaa, vertailukelpoista ja ajantasaista tietoa siitä, minkä taseisia oikeuksia lapsilla on eri jäsenvaltioissa. Tulostaulun lähtökohdaksi voitaisiin ottaa nykyisen sisämarkkinoita kuvaavan tulostaulun laatimisessa käytetty menetelmä, joka kattaa sisämarkkinadirektiivien saattamisen osaksi jäsenvaltioiden lainsäädäntöä. Väline palvelisi tutkimustarpeita, ja lisäksi se voisi parhaita käytänteitä esitellessään antaa merkittävän sysäyksen jäsenvaltioissa tehtävälle politiikan suunnanmuutokselle paikkaamalla unionin velvoittavan säännösten puutteita ja puuttamalla asioihin avoimen koordinaatiomenetelmän avulla, kuten eurooppalaisesta hallintotavasta laaditussa valkoisessa kirjassa kehoitetaan tekemään.

27. kehottaa komissiota tekemään tunnetuksi lapsen oikeuksia sekä yhteistyötä, jota EU:n ja unionin ulkopuoliset viranomaiset tällä alalla tekevät EU:n harjoittaman ulkosuhdepolitiikan puitteissa. Olisi myös kannustettava samansuuntaista yhteistyötä Euroopan neuvoston ja muiden EU:n ulkopuolisten yhteistyöpuitteiden kanssa, esimerkiksi unionin naapurisuuspolitiikan puitteissa, Välimeren unionissa, EU:n ja Afrikan käymässä vuoropuhelussa sekä tehtäessä yhteistyötä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maiden kanssa. Näin unioni parantaisi omalta osaltaan elämänlaatua kumppanusmaissaan keskittyen etupäässä EU:hun rajautuviin maihin.

Perusoikeuksien varmistaminen ja puuttuminen tärkeimpiin haasteisiin

28. panee merkille jäsenvaltioiden lapsiasiainvaltuutettujen ja muiden vastaavien viranomaistahojen myönteisen panoksen lapsen oikeuksien suojeluun sekä mahdollisen hyödyn, jonka paikalliset ja alueviranomaiset ja muut keskeiset sidosryhmät voivat saada kaksisuuntaisesta kommunikoinnista ja tiiviistä yhteistyöstä kyseisten viranomaistahojen kanssa. Komitea kehottaa samalla jäsenvaltioita vahvistamaan lapsiasiainvaltuutettujen asemaa Euroopan parlamentin ja kansainvälisten organisaatioiden suositusten mukaisesti.

29. toteaa, että köyhyys saattaa olla yhtäläisten mahdollisuuksien toteutumisen ratkaiseva este, joka on otettava huomioon lapsen oikeuksien tehokkaan suojelun varmistamiseksi. Lapsen kärsimä köyhyys voi riistää lapsilta ja heidän perheiltään näiden oikeudet ja rajoittaa tulevia mahdollisuuksia. Toiminnassa on näin ollen keskityttävä ennen kaikkea kaikkein suojattomimpiin yhteiskuntaryhmiin kuuluviin lapsiin ja varmistettava laadukas opetus kaikille, jotta jokainen lapsi saa mahdollisuuden suotuisaan kehitykseen.

30. katsoo, että paikalliset ja alueviranomaiset voisivat antaa oman panoksensa siihen, että asiaa käsitellään tehokkaasti, tuemalla lapset huomioivia ja monitahoisia sosiaaliturvajärjestelmiä. Lapsia voidaan suojella entistä paremmin, jos heillä ja myös heidän vanhemmillaan on ihmisarvoiset elinolot ja terveydenhoitopalvelut. Tehokkain tapa puuttua asiaan on huolehtia yhtä aikaa sekä ennaltaehkäisystä että sosiaalisesta suojelusta. Erityisesti seläiset toimenpiteet kuin orpolapsille ja suojattomassa asemassa oleville lapsille myönnettävät maksuhelpotukset ovat tarjonneet lapsille yhä useammin tilaisuuden käydä koulua ja saada terveyspalveluita. Siksi AK suosittaa, että unionin toimielimiä, kansainvälisiä organisaatioita, alan erityisjärjestöjä ja valtiollisia viranomaisia kehoitetaan painokkaasti tukemaan paikalliset ja alueviranomaisten toimintavalmiutta hoitaa näitä ensiarvoisen tärkeitä tehtäviä.

31. kehottaa komissiota laatimaan ja antamaan pikimmiten suositukset siitä, millä tavoin puututaan lasten köyhyyteen. Asia voitaisiin ryhtyä viemään eteenpäin järjestämällä mittavia kuulemisia, jotta toiminta on varmasti mahdollisimman laajapohjaista, keskeiset sidosryhmät osallistuvat siihen mahdollisimman aktiivisesti ja se ilmentää monia erilaisia tapoja lähestyä asiaa.

32. toteaa, että EU:n työvoiman liikkuvuuden ja unionin sisäisen työperäisen muuton lisääntyessä on varmistettava siirtolaislasten oikeudet, erityisesti ne, joista huolehtiminen sisältyy paikalliset ja alueviranomaisten toimivaltaan. Niihin kuuluvat esimerkiksi siirtolaisperheiden yhdistämisprosessin aikana annettava apu, perheneuvonta, siirtolaislapsille suunnattavat sosiaali-, koulutus- ja terveyspalvelut, lasten avustaminen heidän pyrkimyksissään sopeutua elämään kohdemaassa ja integroitua paikalliset ja kouluyhteisöön.

33. panee merkille mahdollisen hyödyn EU:n sisällä muuttaneiden siirtolaislasten onnistuttua integroitumaan kohdemaiden keskeisiin sosiaalisiin väyliin. Alan toimissa onnistuminen saattaa lopulta avartaa sekä maassa syntyneiden että siirtolaislasten tietämystä muista EU:n jäsenvaltioista, kartuttaa sosiaalista pääomaa sekä lisätä suvaitsevaisuutta sekä siirtolaisten lähtö- että kohdemaissa. AK kehottaa paikalliset ja alueviranomaisia sekä jäsenvaltioita kiinnittämään nykyistä enemmän huomiota tähän sikkiaan ja muuttamaan EU:n sisällä tapahtuvan muuton asettamat haasteet mahdollisuuksiksi.

34. panee merkille uhat, joita valitettavasti edelleen rehottava ihmiskauppa aiheuttaa etenkin kohdistuessaan lapsiin. Komitea kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita ponnistelemaan kaikin mahdollisin tavoin – myös antamalla tarkoituksenmukaisia EU:n säädöksiä – tällaisen rikollisuuden torjumiseksi ja varmistamaan, että rikosten uhreja suojellaan mahdollisimman hyvin, läheisessä yhteistyössä paikalliset ja alueviranomaisten kanssa, sillä ne ovat ensi sijassa vastuussa opetuksen, sosiaalipalveluiden ja psykologisen terapian kaltaisen merkittävän avun antamisesta sekä yhteistyön tehostamisesta poliisivoimien ja oikeuslaitoksen kanssa.

35. toteaa, että ilman huoltajaa olevia alaikäisiä on suojeltava asianmukaisesti.

36. toteaa, että on parannettava nuorisioikeusjärjestelmiä sekä kehitettävä sopivia, iän huomioon ottavia menetelmiä nuorisoriikollisuuden ehkäisemiseksi ja väliintulon ja uudelleenintegroinnin edistämiseksi ja että alaikäiset rikoksenteikijät on sijoitettava sekä fyysisesti että organisatorisesti erilleen täysi-ikäisistä vangeista.

Tiedotus- ja koulutustoimet

37. painottaa, että on tärkeää tarjota kaikille – sekä aikuisille että lapsille – koulutuksessa laajasti tietoa lapsen oikeuksista ja auttaa näin ymmärtämään entistä paremmin, mistä lasten oikeuksissa on kyse. Tällä tavoin nuoret kansalaiset oppivat paremmin tiedostamaan oikeudet.

38. suosittaa, että lapsen oikeuksien yhteydessä kiinnitetään nykyistä enemmän huomiota laajempaan kontekstiin eli ihmisoi-keuksiin ja sosiaalisen vastuun eri ilmentymiin, koska sosiaaliset oikeudet ja vastuut ovat jakamattomia. Komitea suosittaa lisäksi, että tehdään tunnetuksi käsitettä vastuusta, joita lapsilla on perhettään, yhteisöään, maataan, vanhempiaan, heitä iäkkäämpiä ihmisiä, nuorempia lapsia, muita epäsuotuisammassa asemassa olevia ihmisiä, ympäristöä ja muita nyky-yhteiskunnan keskeisiä rakenteita kohtaan.

39. kiinnittää huomiota siihen, että lapsen oikeuksia koskevissa asioissa lapsia on kohdeltava kumppaneina, jotka pystyvät antamaan arvokasta palautetta. Heiltä saatua palautetta olisi hyödynnettävä saatettaessa jäsenvaltioiden ja unionin politiikkaa ajan tasalle. Paikalliset ja alueviranomaisilla voi tässä yhteydessä olla keskeinen asema välittäjinä ja avustajina. Ne voivat hyödyntää jo olemassa olevia hyviä käytänteitä ja tarjota asiaankuuluvan elimen, esimerkiksi lasten kunnanvaltuuston, jonka ansiosta lapset saavat näkemyksensä kuuluville.

40. suhtautuu myönteisesti komission aloitteeseen käynnistää kuusi avointa keskusteluväylää, joiden kautta lapset ja nuoret voivat esittää näkemyksensä. Komitea korostaa, että aloitetta on kehitettävä edelleen ja otettava paikalliset ja alueviranomaiset mukaan aloitteeseen toimijoina, jotka tuntevat parhaiten paikalliset ja jotka pystyvät pitämään vireillä jäsenneilyn keskustelun.

41. toteaa, että on varmistettava lapsen oikeus osallistua laadukkaaseen perusopetukseen, elää turvallisessa ja miellyttävässä ympäristössä sekä olla turvassa kaikenlaiselta fyysiseltä ja henkisesti väkivallalta. Komitea toteaa, että paikalliset ja alueviranomaiset ovat keskeisessä asemassa varmistettaessa kyseisten oikeuksien toteutuminen.

42. toteaa, että on varmistettava myös niin fyysisesti kuin henkisesti vammaisten lasten oikeus saada laadukasta perusopetusta. Komitea korostaa jälleen sellaisten aloitteiden merkitystä, joilla pyritään edistämään heidän itsenäisyyttään ja varmistamaan heidän täysimittainen integroitumisensa sosiaaliseen ympäristöön Euroopan unionin perusoikeuskirjan 26 artiklan mukaisesti. Koulutuksessa on kaksi toisistaan poikkeavaa käsitettä: ensinnäkin on kehitettävä erityisopetusta ja ammattikoulutusohjelmia ja toiseksi on huolehdittava siitä, että vammaiset lapset integroituvat mahdollisimman hyvin yleiseen koulunkäynnin valtavirtaan. Komitea kehottaa paikallis- ja alueviranomaisia, keskushallintoa, oppilaitoksia, kansalaisjärjestöjä ja kaikkia keskeisiä sidosryhmiä käynnistämään mahdollisista ratkaisuista ja alan parhaista käytänteistä Euroopan laajuisen keskustelun ja saattamaan sen tulokset kaikkien niiden käyttöön, jotka haluavat parantaa alan asiantuntemustaan. Tässä yhteydessä tulisi korostaa ja kannustaa sellaisia vammaisten lasten sopeuttamisesta saatuja kokemuksia, jotka tarjoavat kaikille todellisia mahdollisuuksia ja joissa vältetään kaikenlainen erottelu tai syrjintä.

43. toteaa, että on tärkeää tarjota laadukasta ammatti- ja täydennyskoulutusta lasten parissa työskenteleville sosiaalitoimen ja muiden alojen asiantuntijoille.

44. panee merkille lapsen oikeuksien loukkaamiseen liittyvän problematiikan, joka tulee esiin eri tavoin ja vaihtelee kiusaamisesta, jolla on taipumus johtaa jäljittelyn kautta asiattomaan käytökseen, muuhun lasten keskuudessaan harjoittamaan erimuotoiseen henkiseen ja fyysiseen väkivaltaan ja kaikenlaisiin ilkivalan muotoihin etenkin kouluissa.

45. katsoo, että sosiaalisissa virtuaaliverkostoissa, tietokonepelien parissa ja virtuaalimaailmassa kohtuuttoman paljon aikaa viettävien lasten täysipainoinen kehitys vaarantuu. Tällainen virtuaalinen toiminta rajoittaa usein lasten mahdollisuuksia kehittää sosiaalisia taitojaan sekä hankkia tarvitsemansa tiedot. Kaikkien asianomaisten instituutioiden olisi sen vuoksi huolehdittava siitä, että lapset oppivat ymmärtämään, että tietotekniikka ja virtuaalimaailma ovat ensi kädessä välineitä, jotka auttavat saavuttamaan reaali maailman tavoitteita.

46. kiinnittää huomiota myönteisiin vaikutuksiin, joita niin kutsutulla katuelämällä voi olla lasten kokonaisvaltaiseen kehitykseen. Lapset voivat muun muassa oppia käyttämään julkisia tiloja, kasvaa sekä luoda sosiaalisia kontakteja muihin lapsiin ja ympäröivään yhteisöön. Komitea panee kuitenkin merkille myös tällaisen katuelämän riskit: joillakin Euroopan alueilla ja joissakin kaupungeissa se voi johtaa nuorisojengien muodostumiseen.

47. kehottaa jäsenvaltioiden paikallis- ja alueviranomaisia kaksi edellä mainittua seikkaa huomioon ottaen vaihtamaan nykyistä aktiivisemmin tietoa lasten vapaa-ajantoiminnan järjestämiseen liittyvistä parhaista käytänteistä, jotta lapset voivat kehittää sosiaalisia ja työelämässä tarvittavia taitoja. Parhaiden käytänteiden esimerkkitaapauksista on vastaisuudessa levitettävä tietoa jäsenvaltioissa ja unionin laajuisesti antamalla näin viitteitä kansallisten ja unionitason välineiden kehittelyyn.

48. kehottaa komissiota tarjoamaan mahdollisimman monelle sidosryhmälle tilaisuuden osallistua lapsen oikeuksien tulostaulun laadintaprosessiin, mukaan luettuina Euroopan unionin erillisvirastot, valtiovallasta riippumattomat organisaatiot, paikallis- ja alueviranomaiset sekä alueiden komitea.

49. katsoo, että viestintäteknikan kehittyessä nopeasti ja teknologian salliessa sen hyödyntämisen erilaisiin lapsen hyväksikäyttötarkoituksiin internetin käyttöturvallisuuden parantamista olisi pidettävä yhtenä EU:n tärkeimmistä tehtävistä.

50. korostaa, että internetin käyttöturvallisuuden parantamisen olisi katettava myös internetpohjaisen lasten hyväksikäytön ja lapsipornografian torjuminen sekä muut laajalle levinneet virtuaalimaailmassa toteutuvan väkivallan muodot, kuten verkkokiusaaminen.

51. katsoo, että lasten ja heidän kanssaan tekemisissä olevien ja heihin vaikuttavien aikuisten valistaminen voi merkittävä tavalla auttaa estämään internetpohjaista lapsen hyväksikäyttöä ja puuttumaan siihen. On ennen kaikkea kiinnitettävä huomiota siihen, että lapsia ja aikuisia – erityisesti lasten parissa työskenteleviä aikuisia, kuten terveydenhuollon sekä koulu- ja sosiaalitoimen ammattilaisia – opastetaan käyttämään internetiä turvallisesti ja samalla myönnetään verkkorikosten ja muiden internetpohjaisten väärinkäytösten olemassaolo; huomiota kaipaava myös se, millä tavoin asiasta tiedotetaan asiaankuuluville viranomaisille.

52. kiinnittää huomiota tarpeeseen suojella lapsia kielteisiltä sosiaalisilta ympäristöiltä, erityisesti ympäristöiltä, jotka edistävät psykotrooppisten aineiden (alkoholin, tupakan, huumausaineiden tai muiden aineiden, jotka vaikuttavat kielteisesti psyykkiseen ja fyysiseen terveyteen) käyttöä. Paikallis- ja alueviranomaisilla on tässä yhteydessä erittäin tärkeä rooli: ne ovat sosiaaliturvaketjun ensimmäinen lenkki, joka toimii lasten tasapainoisen ja turvallisen kehityksen varmistamiseksi. Kyseisten viranomaisten tehtävänä on havaita, yksilöidä ja arvioida tulevat riskit sekä hyödyntää kaikki käytettävissä olevat välineet niiden torjumiseksi. Jäsenvaltioiden ja Euroopan tason instituutioiden, muun muassa lapsiasiavaltuutettujen, valtiovallasta riippumattomien organisaatioiden ja muiden sosiaalisten ja taloudellisten kumppanien, on omalta osaltaan monipuolisesti tuettava paikallis- ja alueviranomaisia tässä asiassa sekä edistettävä yhteiskunnan kielteisistä suhtautumista psykotrooppisten aineiden käyttöön.

Rahoitus- ja tukitoimenpiteet

53. korostaa, että paikallis- ja alueviranomaiset on huomioitava keskeisinä kumppaneina laadittaessa ja pantaessa täytäntöön lapsen oikeuksia koskevaa eurooppalaista strategiaa sekä muissa lasten oikeuksiin liittyvissä unionin aloitteissa.

54. katsoo, että kaikki strategian mukaiset ohjelmat ja välineet on annettava alue- ja paikallishallinnon käyttöön.

55. on tyytyväinen siihen, että esimerkiksi Daphne-ohjelman kaltaiset unionin rahoitus- ja tukivälineet vaikuttavat myönteisesti lapsen oikeuksien suojeluun. Komitea pahoittelee kuitenkin sitä, että resurssit ovat niukkoja eikä rahoitus- ja tukimahdollisuuksista anneta asianmukaisesti tietoa. Ohjelman tulokset on kytkettävä strategisesti lapsen oikeuksia koskevan EU-strategian täytäntöönpanoon ja niitä on hyödynnettävä tulevien toimintaperiaatteiden muotoilussa.

56. kiinnittää huomiota siihen, että paikallis- ja alueviranomaisille on jo kertynyt kaikkialla Euroopassa huomattavasti kokemusta EU-tuen käytöstä lapsen oikeuksien suojeluun yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Toimien tulokset on kytettävä strategisesti lapsen oikeuksia koskevan EU-strategian täytäntöönpanoon, ne on julkistettava säännöllisesti, niistä on keskusteltava ja niitä on hyödynnettävä arvokkaana panoksena saatettaessa keskeisiä toimia ajan tasalle.

57. kehottaa komissiota tehostamaan viestintää ja tiedottamaan aiempaa paremmin paikallis- ja alueviranomaisten käytössä olevista

tuki- ja rahoitusjärjestelyistä. Komission on myös ennakoitava lapsen oikeuksiin liittyville aloitteille varattavat tukimahdollisuudet sekä siinä tapauksessa, että aloitteet on suunnattu yksinomaan lapsen oikeuksien edistämiseen, kuten Daphne III -ohjelma, että silloin, kun lapsen oikeudet on tunnistettavissa yhdeksi aloitteen painopisteeksi muiden ohella, kuten rajatylittävät yhteistyöohjelmat, kaupunkikehitystä koskevat ohjelmat (esimerkiksi URBACT II) jne. Kaikkia EU:n talousarviomäärärahoja ja eri politiikanlohkoihin varattuja määrärahoja olisi selkiytettävä ja tiedotettava niistä nykyistä tehokkaammin, jotta vältytään päällekkäisyyksiltä ja toteutettavista toimista saadaan entistä parempia tuloksia.

Bryssel 10. kesäkuuta 2010

*Alueiden komitean
puheenjohtaja
Mercedes BRESSO*